

ATP jako cząsteczka sygnalizacyjna

Adenozynotrifosforan (ATP) znany jest przede wszystkim jako podstawowe źródło energii, umożliwiające funkcjonowanie komórek oraz życie organizmów. Nie każdy jednak wie, że związek ten jest również niezwykle ważną cząsteczką sygnalizacyjną, oddziałującą z zewnątrz na komórki a także uczestniczącą w kształtowaniu oraz codziennym funkcjonowaniu narządów i tkanek. A ponieważ jest on w organizmie tak wszechobecny, jego sygnalizacyjna rola ma rozległy wpływ na funkcje fizjologiczne, stwarza też rozmaite możliwości ich modulacji w celu poprawy stanu ludzkiego zdrowia.

Uwalniany przez komórki ATP dostarcza informacji innym komórkom ciała poprzez specyficzne receptory, należące do dwóch odrębnych rodzin. Jedne wrażliwe są na ATP (receptory P2X i P2Y), a drugie na końcowy produkt jego rozpadu, adenozyne (receptory P1). Cząsteczki typu P2X tworzą kanał, który otwiera się po przyłączeniu ATP do jego zewnętrznej części, umożliwiając napływ jonów wapnia i sodu do komórki. Natomiast receptor P2Y po połączeniu z ATP inicjuje kaskadowe przekazanie sygnału do uwolnienia jonów wapnia z magazynów wewnątrzkomórkowych. Wzrost stężenia wapnia może wywołać krótkotrwały efekt (np. skurcz mięśnia). Zdarza się też, że aktywacja P2Y inicjuje dalsze oddziaływania między cząsteczkami i zmienia aktywność genów, co wywołuje skutki długofalowe, takie jak proliferacja komórek.

Należy zaznaczyć, że powyższy podział jest bardzo ogólny. Istnieje bowiem wiele odmian tych receptorów, co więcej, obecne są one w rozmaitych konfiguracjach na różnych rodzajach komórek. Oznacza to, że można będzie wycelować w określony typ receptora za pomocą wyspecjalizowanych leków, zmieniając sygnalizację ATP jedynie w określonych tkankach lub rodzajach komórek. Stwarza to szanse opracowania nowych terapii wielu chorób związanych ze schorzeniami nerek, kości, pęcherza czy skóry, a nawet chorób neurologicznych i psychicznych. Co więcej, wykazano że ATP ma zdolność hamowania wzrostu nowotworów. Skłania on komórki nowotworowe do apoptozy, a także promuje ich różnicowanie się, co spowalnia proces namnażania.

Zapewne niedługo przyjdzie czekać na kolejne przełomowe odkrycia, które pogłębią naszą wiedzę na temat dwoistej natury ATP i pozwolą wykorzystać ją do poprawy jakości ludzkiego życia.